## Відправа „Новинам".

Відомо Шан. Читачам, що во время оно виходила в Едмонтоні на українській мові поступово-назадницька часопись „Новини", які змітали з лиця землі всі і вся, хто лише сказав їм правду в очи. Коли з весною вся природа будить ся до нового, красшого життя, „Новини" противно, укладали ся до вічного сну, щоби ніколи більше не встати. Та дідвол не спить, він знав що на 21 липня скінчить ся його пановане, та щоби ратувати свою ситуацію, дав спору дозу стрихніни „Новинам," які малиб нею почастувати тих, котрі вирікли ся гідности людскої. „Новини" пробудились з летарґу але не на довго, як сами кажуть, у них лише отруї на один місяць, зн. „Новини" будуть жити лише до 21 липня а потім знова ляжуть в могилу, яку сами собі викопали, щоб більше ніколи сонячного сьвітла не побачили: они знають що шкода занечищувати воздух. Тому хай кождий старае ся по 21 липня не перебивати більше вічного сну „Новинам".

Та цікаво знати о що розходить ся „Новинам". Їм розходить ся лише о одно, а іменно, що новий закон е злий тому, що бари е добрі, хотя зараз же на вступі зазначують, що тверезість е навіть дуже добрим ділом. Колиж піяньство е найбільшим злом, то чомуж не знищити нори пяниць бари? Якжеж можна хвалити щось і в тій самій хвили плювати на те саме. Сего мабуть ніхто не потрафить лише „Новини", які тому лише жили колись, а тепер пробудились.

Соломиї Соломони від „Новин" ніяк не годні розуміти, як то може бути чоловікови добре коли він не пяний. Одно речене противорічить другому і не диво, бо они не знають що на сьвіті ділось як „Новини" були в летарґу. Панове, треба бути дуже а дуже підлим щоби пускати ся на такі арґументи як в „Новинах".

З нового закона ясно кождому, що алькоголь не нищить ся а лише приборкуесь тих людий, котрі уживають його понад міру. Котрі уживали алькоголю для конечности і дальше можуть його в такій же мірі уживати. Що може бути лучшим? Єсли новий закон позволяе мати кождому одну кварту спірітусу і два ґальони пива і уживати сего о стільки о скілько потреба його, чи родини вимагаа. Новий закон позваляе уживати алькоголь в медицині, отже не лише натирати ся як се „Новини" думають але й нюхати, коли се поможе кому, тай пити если сего вимагае потреба. Панове від „Новин" най зрозуміють, що уживати алькоголь в наукових цілях, се не намащувати алькоголем биків від „Новин", але уживати так, як се приказують люди, люди учені, які знають що е алькоголь, кілько його треба людині і як його уживати.

Зрозумійте, панове від „Новин", що люди науки се не калі форнійскі комуністи, які свого часу не знали що то XX століте, та бавились в Адама та Еву.

Підлість „Новин" показує ся тоже в тім, що будьто, як кажуть „Новини", петицію на введене „Лікер Акту" підписали лише самі баби та методискі прічери. Хибаж менажерия від „Новин" без памяти? Так, они забули а радше не хотять від себе дати знати загалови, що згадану петицію підписували люди ріжного стану, а не лише баби та прічери. Підписів було 24 тисячі, переважно фармерів, які належуть тоже до фармерскої орґанізації „Ґрейн Ґроверс Асосіейшин". Згадану петицию підписало досить споре число сьвідомих робітників, які бажають добра своїм меншим братам, щоб заставити їх думати над кращою долею. Томуж ті люди, знаючи скільки лиха приносить бара, за ніщо в сьвіті не дадуть свої голоси за барою, як сего бажають „Новини", у яких ні встиду, ні чести і леда який вітер подує, хитають ся то в один то в другий бік, кажучи, що тверезість е дуже добрим ділом а коли барники дали „Новинам" цебер помиїв, „Новини" в пянім стані розпинають ся за пиятикою, яка нібито мае піднести український нарід. Петицию підписували не лише методискі прічери, але протестанти ріжних церков, як тоже і братя католики, які розуміють, що тверезість принесе їм і власне їхній епископ велить робити се діло, просячи Бога о поміч та благословеньство в начатім ділі. Чому шайка культуртреґерів від „Новин" не подасть хто взяв ся за голову над згаданим актом, та не подасть імена всіх тих, котрі перше підписували петицию а тепер противлять ся їй? Сеж бувби міцний арґумент, що ініціятори згаданого акту сами не годять ся з ним.

Хай пани від „Новин" зрозуміють, що новий закон не накладае жадного ярма на сьвідомих горожан, а лише на тих, що в багні гнили. Горожани Альберти болїють над людьми, які самі собі кривду роблять і не хочуть бачити зла. Тому власне хотять дати для них нове право, яке „Новини" називають ярмом. Но чи се ярмо, коли пияк не буде мати нагоди промарнувати свій тяжко запрацьований гріш при барі а зложить його про лиху годину? Колиб сей закон був тому два роки, то певно „Новини булиб далї жили а так мусять іти скоро в могилу, бо пропили свою долю.

„Новини" пишуть, що баби хотять нового закона. Хибаж насе лене Альберти не знае, що женщини не мають права голосованя? Женщини на 21 липня голосувати не будуть, як се думають пані „Новини", які по пяному пишуть і не годні ужити навіть кращого слова вмісто „баби".

Щож може говорити панок від „Новин" про закон, коли він закону не розуміе, хотяйби лише сопружого, а хто не годен дати собі ради в домашнім житю, [illegible] не мае найменьшої рациї пхати носа до законів провінціональних, хотяйби навіть Альберти, бо всякі закони не укладають пані при барі, як се думають „Новини", але люди чесні, тверезі, які розуміють і певні себе, що роблять.

Прічери не хотять впливати на панів від „Новин" тому, що на них впливала школа через двайцять літ і се нічого не помогло для таких і новий закон дае еще забогато свободи, але коли покажесь потреба то й се наступить. Свободолюбиві та чесні горожани Альберти не хотять у себе бачити моральних калік, як пани від „Новин" і щоб були лихим примірои молодого поколїня і певно найдуть добру медицину для них.

„Новини" лиш одні, яко назаднично поступова часопись боронять пияньство тим, що коли бари замкнуть ся, люди будуть більше пити. „Новини" попередно сказали, що пиятику не повинні нищити отже пощо рипати ся „Новинам", коли по введеню нового закона люди будуть більше пити, а о се власне найбільше ходить „Новинам". Се як раз на руку „Новинам". Отже менеджери від „Новин" голосуйте проти бар а більше випете. Як будете еще мати за що. Тоді зможете дальше продовжати свійпиацкий гимн: Та як сядем хруні коло чарки і т. д.

Та сі викидки суспільности, вироди з „Новин", певно-б точили дальше народне тіло колиб лише був жолоб повний для них.

Та сьвідомий загал український пізнав ся на сих рабівниках народної чести і навіть словом не згадав коли „Новин„ не стало між живими, а нині й уваги не звертае, що „Новини" устали з летарґу, звичайно кетюзі по заслузі.

І коли „Новини" ляжуть опять в могилу їх блаженного сну ніхто не буде більше перебивати, хиба лише дехто згадае про них як нині згадують про Юду Іскарийотского та других народних зрадників.

Та панки від „Новин" певні своеї юдиної роботи і певно за ним підуть а рецепта для них така: „Юда розкаявшись, пішов і повісив ся," так само певно і „Новини зроблять на 21 липня.


**Dr. W.F. MONKMAN**
ДЕНТИСТ
Офіс в **Clements Lmtd. Store**
Телеф. 83. VEGREVILLE, Alta.

**ЕДҐАР Д. КРОМП**
АДВОКАТ І ПУБЛИЧНИЙ НОТАР.
Полагоджує скоро всі справи. Позичає гроші на фарми. Асекурує, купує і продає фарми.
Канцелярия в **Lamont, Alta.**

**ALEXANDER WILSON**
Адвокат, прокуратор і пуб. нотар.
Пленіпотент The Merchants Bank of Canada.
**P. O. Box 96. Vegreville, Alta.**
Число телефону 42.

**Dr. B. R. MOONEY**
**Лікар і хірург**
Число телефону 74.
**Fort Saskatchewan, Alberta.**

**Читайте „Ранок"**

„РАНОК" — часопись народно-релігійна; поміщуе релігійні студії оперті виключно на свідоцтві св. Евангелія.

„Ранок" будуе будовину демократичноі української церкви в Канаді.

„Ранок" не мішаесь до політики; його політикою е Біблія.

„Ранок" поміщуе статі своїх дописувателів оповідання, розвідки і цікаві новинки.

**„РАНОК" коштуэ 1-го доляра на рік.**

„Ранок" виходить що середи кождого тижня.

**„RANOK"**

Адреса: **Box 3596. Winnipeg, Man.**



„Канадиєць"
Релігійно-моральний
ДВОТИЖДНЕВНИК.
Передплата на рік лише $1.

# Канадиєць
THE CANADIAN

„THE CANADIAN"
10336 -- 96 ST.
Edmonton, -- Alberta.
Advertising rates furnished on application.
All kinds of job printing done.

РІК IV. Ч. 16. EDMONTON, 14. OF AUGUST 1915. VOL. IV. No. 16.


Newspapers & Periodicals

# Константинополь загрожений.

## ІТАЛЇЯ ПОСТУПАЭ ДУЖЕ ПОВОЛИ

## Варшава, Івангород, Люблин і Холм в австро-німецких руках.

В Манітобі вибрано 39 лїбералів, 5 консерватів і 1 социялїста.

### Французи взяли 836 бранців.

Париж, 8 серпня. Французьке міністерство війни видало слідуючий комунікат:— „Наші війська заняли передвчера село Ланнойс. Німці виконали контратак який однак відбито. В наслідок сеї акції ми взяли в полон 11 офіцирів і 825 жовнірів і здобули 8 машинових карабінів.

В Артоіс, недалеко Совчес, в ночи прийшло до рукопашної борби, підчас якої уживано ручних ґранатів і бомб.

В долині Айсни прийшло до завзятої артилерийної борби. В Арґонах цілу ніч противники кидали на себе ґранати і бомби.

На горбках Майзи Німці виконали атак, який відбито.

В Воґезах Німці дуже завзято бомбардували наші становища коло Лінґенкопф. В ночи на 4 серпня Німці виконали дуже сильний атак, однак мимо сего ми вдержали наші становища, з виїмком одної части пашоло шанця коло верха Лінґе".

ВІДЕНЬ, 9. серпня. Міністерство війни про операції на полудни звіщае так:

„День за днем повторювані атаки Італійців кінчать ся цілковитою ворожою невдачою. Де лише італійська піхота зачне йти до штурму, то її нищить або наша артилерія, або відбивае з великими стратами піхота. Навіть пильні артилерійні приготованя нічо ворогам не помагають.

В ночи з 5-го на 6-го с. м. відбилисьмо ворожі атаки коло Саґрадо, коло Подґори і Пляви. Бовище вкрило ся густо італійскими трупами.

Коло Монфальконе зістрілено один італійський бальон.

В Карнійських Альпах наші війска здобули в околиці Парали кілька гірських становищ, по італійськім боці."

### Німецкий напад на Риґу.

Лондон, 10 серпня, 21 военних німецких кораблів старались бомбардувати місто Риґу, однак російскі кораблї і ероплани вигнали ворогів. При сім ушкоджено 3 німецких военних кораблів.

Париж, 11 серпня. Від початпочатку війни до 30 липня француські війска знищили 85 німецких ероплянів.

### На яких основах Німеччина моглаб заключити мир.

Верно, 14 серпня. Німецкі професори з університетів виготовали манїфесто, де подали точки, на яких Німеччина може заключити мир. Точки суть:

1 Німеччина мае мати вільну руку в розширюваню своеї культури, промислу і торговлї.

2 Бельґія задля свого стратеґічного положеня маесь лишити в німецких руках.

3 Франция мае відступити пас землї на північ від Белфорт аж до ріки Сом і мае заплатити грубе военне відшкодоване.

4 Росія мае відступити Польщу, надбалтийскі провінциї і иньші землї, які зажадае Німеччина тому, що Росія не годна платити відшкодовань.

(Продовжене на 5-тій сторонї.)

### СЬВІТ.

Турін, Італія, 10 серпня. Доносять, що Австрія арештувала 128 послів, яких підозрівала о зраду держави. З того числа е 28 Чехів, 16 Хорватів, 20 Італийців, 30 Румунів, 8 Дальматийців, 22 Сербів і 4 Жиди.

Рим, 12 серпня. Папа видав вже був оден зазив до воюючих держав, щоб перестали битись, але ніхто на сей зазив не звертав уваги. Тепер каже папа, що видасть другий, „моцнійший". Цікаво чи і тепер послухае хто „заступника на землї" як і перше.

### Заплата.

Богато москвофілів, які покинули Галичину перед наступаючими німецко-австрійскими військами, вдають ся тепер на Сибір, де російске правительство роздае їм свої землї на поселене.

### Сніг в серпню.

Як доносять вісти, то передвчера в стейтах Монтана, Дакота та над Великими озерами сипав сніг, неначе в марти, а не в серпню. Найстарші люди не памятають, щоби в тім часї коли падав сніг. З прочих місцевостий і стейтів приходять вісти, про перерваня хмар, які наробили величезних шкід. І так в місцевости Пеорія, Іл. перерване хмари наробило шкоди поверх 100.000 дол. Так само в околици Пунксутавней, Па. бурі і зливи наробили дуже богато шкоди. Найбільше потерпіли лінії телеґрафічні і телефонічні.

### Замуровані дівчата в Тарнові.

З Будапешту доносять се оповідане рабіна міста Тарнова. — Коли Москалї мали увійти до Тарнова, замуровано 118 гарних і молодих жидівских дівчат в великій сали. Що два тижні давали їм сьвіжої страви. Дівчата були замуровані через 6 місяців і Москалї, хоч як се був долгий час, про се не дізнали ся. — Коли Москалї відійшли, дівчат увільнено.

### КАНАДА.
### Едмонтон.

Дня 8 серпня привезено до Едмонтону з півночи шкір вартости чверть міліона долярів.

В місті арештовано одного Німця і двох „Австріяків". Середу і Глаголу, які тішились упадком Варшави. Всім тром грозить кількарічна вязниця.

Минувшої зими записалось було до вечірної школи 1.499 учеників. З того правильно ходило на науку анґлїйскої мови 720. Деякі народности представляли ся так: 171 Німців, 134 Росиян, 120 Українців, 44 Австрійців, 41 Італійців, 36 Хінців, 29 Жидів, 22 Бельґійців, 18 Поляків, 13 Шведів, 12 Норвежців, 12 Греків, 7 Болгарів, 5 Швайцарів, 4 Сербів і иньші а 42 не знали якого походженя. Сеї зими вечірної школи здае ся не буде.

Калґари, 2 серпня. Вестерн Канада Флавр Мілс Компанія побудуе сего року в Алберті від 50 до 100 нових елевейтрів. Брак елевейтрів відчувалось в Альберті еще вторік, а що сего річний урожай заповідаесь красше як вторік, тому ся компанія будуе більше елевейтрів.

Коло Голден вкрало двох злодіїв 60 штук худоби. Одного злодія і 30 штук злапано коло Вікінґ. Другий продав свою половину до „Свіфт Канадієн" надав у Веґревіл на колію а сам втік.

При провінціональних виборах в Манітобі вибрано послом і одного Українця, п. Т. Д. Ферлея, в окрузі Ґімлі. Вп. Ферлей кандидував як незалежний лїберал.

### ЯК ОНО ПОМАГАЭ.

Regina Sask. 10. серпня. Поліция видала свій репорт за тиждень вистави, де сказано, що сего року за тиждень вистави було 80 процент меньше арештовань через пиятику як в торік.

Чому?

Бо сего року в цілім Саскачевані скасовано бари.

### Як готельники платять своїм аґентам.

Готельники обіцяли своїм аґентам перед голосованєм побіч великої скількости алькоголю також велику скількість гроший за їх підлу роботу між нашими людьми. Тепер не дають ні одного ні другого, та ще, коли не виносить ся за двері, котрі йому вкажуть, добре вибештають, а коли і сего за мало, то і добре облатають. Так е лучилось вже тром аґентам зі Сторджен, двом з Вікториї і двом з Вітфорд. Ві[illegible] ті аґенти, які крім пониже[illegible], сорому і нечести від людий, [illegible] свої підлі голови підкладат[illegible] під здорові кулаки готельних [illegible]завачів.

### „КАНАД[illegible]КОГО РУСИ[illegible]РУЮТЬ.

Там[illegible] переведено на „Кан. [illegible]рацію, тому вія і запи[illegible] Операторами були француські попи і консервати. „Канад. Русин" написав був дещо проти консерватів. Се не подобалось французским попам і ті прилетївши до редакції „К. Русина" повикидали все вже з рам.

Видно з сего, що „К. Р." не в українських руках а в французких.

Виходить 1 і 15 кождого місяця.
АДРЕС:
„КАНАДИЄЦЬ.“
THE CANADIAN
10336--96 ST. EDMONTON, ALTA.
Передплата на рік виносить . . . . . . $1.
Видає Спілка „Канадиєць.“ Число Телеф. 6344.

# „Повоєнний“ огляд.

Наші люди не пішли дуже зле на 21 липня, хотяй загально сподівано ся лучшого висліду.

Коли в 1913 році збирано петицию в справі „Локал опшин“, то наші люди дали тоді місцями навіть 95 процент своїх підписів за скасованєм бар, в найгірших місцях дали були 75 процент. Отже на 21 липня сподівано ся від наших людий, що найменьше 75 проц. проти бар. А тим часом наші люди на 21 липня дали ледви 55 проц. проти бар.

Чому так мало?

По перше, що наганячі-аґенти від бар страшили меньше сьвідомих наших людий великими податками від фармів по скасованю бар.

Они говорили нашим людям, що всі ті податки, які платять тепер бари, будуть мусіли платити наші люди. Богато далось настрашити сею брехнею.

По друге: Готельні-наганячі страшили наших людий католицкого і православного обряду, що бари хотять касувати протестанти. А коли не стане бар, ніхто не буде міг купити вина. А коли не буде вина не буде мож правити Служби Божої.

Богато далось звести сій підлій брехні і мимо своєї волі голосували за барами.

По трете: Готельні аґенти купували голоси наших людий будьто грішми, будьто алькоголем. І богато наших людий впали жертвою сеї шайки, за доляр чи фляшку продали свою честь, своє сумліне, своє добро і добро своєї родини. Тепер они пізнали свою підлоту і чесному чоловікови не годні в очи подивитись - їх гризе совість, їм щось докучає, їх щось нудить. Они відчувають, що поповнили зло і то не лише проти справедливости, проти чесноти, проти своєї релігії, але і проти себе, проти своїх дітий і проти країни в якій они мешкають. Буває се людскою натурою деколи зблудити з правої дороги але зблудивши раз і пізнавши своє бездороже кождий християнин, чесний чоловік повинен завернути з неї піти правою дорогою і старатись, щоб більше не блудити.

Так повинні всі зробити, які бачать свій злий крок, який они зробили. Блеск доляра чи бренькіт склянки не повинен їх більше звести бо понад доляр і склянку є щось висшого є спокійна совість і честь. Се найвисший скарб в кождого чесного чоловіка, який боїт ся Бога і шанує свого брата.

Зверніть ся зі свого бездорожа а Бог простить і люди не витикнуть.

# Голоси в укр. округах.

Мимо всяких страхів, перекупства та впиянчень, більшість наших людий таке голосувало проти бари-сего відвічного свого ворога. Хотяй ся більшість не дуже велика, но все ся більшість, охоронила наших людий від погорди, змила сю пляму, яку бара вити снула на чолі нашого народу в Канаді, що се люди, які вміють лише пити і битись.

Ми показали се ділом, що таке поняте про нас було хибне, що більшість між нашими людьми є тверезих і здорово думаючих людий.

Такий доказ дали ми в округах де наші люди становлять від 60 до 90 процент. В окрузі Веґревіл дали наші люди 477 голосів більшости проти бар. В окрузі Вермиліон 428 гол. проти. За се в двох других укр-округах як в Вітфорд і Вікторія була мала більшість за барами. В Вітфорд було 187 а в Вікторія 183 голосів більшости за барами. Но сю більшість не дали наші люди, а дали Німці та Гефбріди, які є досить чисельні в сих округах.

Беручи разом всі чотири українські округи разом то они дали 535 голосів більшости проти бар.

Поодинокі укр. округи зі своїми пуліґами представляють ся так.

1.) ВЕҐРЕВІЛ ОКРУГ.

| | Проти бар. | За бар. | Відкинено. |
|---|---|---|---|
| Кінґман | 46 | 7 | — |
| Чіпман | 51 | 74 | 2 |
| Краків | 12 | 20 | 4 |
| Колматеск | 18 | 25 | 2 |
| Плейн Лейк | 12 | 59 | 6 |
| Вруксайд | 19 | 10 | — |
| Коломия | 28 | 2 | — |
| Мондер | 81 | 65 | 3 |
| Росс Крік | 15 | 27 | 4 |
| Лоґан | 15 | 25 | — |
| Бевер Лейк | 30 | 12 | — |
| Савт Веґревіл | 126 | 65 | 5 |
| Норд Веґревіл | 66 | 26 | 6 |
| Лавой | 45 | 22 | 1 |
| Ранфурлі | 45 | 22 | — |
| Імперіял | 17 | 4 | — |
| Олд Веґревіл | 21 | 11 | — |
| Ветджет | 15 | 5 | — |
| Тофілд | 171 | 90 | 5 |
| Бардо | 79 | 8 | 1 |
| Рилей | 95 | 37 | — |
| Мартіне | 18 | 14 | 1 |
| Голден | 82 | 33 | 2 |
| Мейфловер | 12 | 12 | 1 |
| Ґілпін | 50 | 12 | — |
| Разом | 1164. | 687. | 43. |

Веґревіл округ дав 477 голосів більшости проти бар.

2.) ВЕРМИЛІОН ОКРУГ.

| | Проти бар. | За бар. | Відкинено. |
|---|---|---|---|
| Ларсен | 13 | 16 | — |
| Ландонвіле | 16 | 22 | 1 |
| Пелікан Лейк | 24 | 15 | 2 |
| Кіллон | 9 | 21 | — |
| Поплер | 24 | 12 | — |
| Вермиліон | 74 | 39 | 5 |
| Вермиліон | 74 | 19 | — |
| Пілкі | 27 | 24 | — |
| Емерсон | 24 | 9 | 1 |
| Вілдмері | 17 | 6 | — |
| Гетербел | 9 | 10 | — |
| Віндермері | 9 | 7 | — |
| Дейлей | 23 | 12 | — |
| Кунінґгем | 10 | 17 | — |
| Оттава | 20 | 11 | — |
| Цирс | 11 | 31 | — |
| Разуски | 5 | 28 | 6 |
| Енґл Лейк | 18 | 14 | — |
| Слава | 25 | 12 | — |
| Угирн | 24 | 16 | — |
| Блумінтон | 21 | 10 | — |
| Гамільтон | 33 | 14 | — |
| Манвіле | 97 | 27 | 3 |
| Ґрізли Бир | 19 | 11 | — |
| Скотстон | 36 | 4 | 1 |
| Алберт | 12 | 9 | — |
| Буфало Кулі | 33 | 6 | — |
| Гейс | 45 | 5 | — |
| Чайлей | 18 | 7 | — |
| Мирнам | 34 | 10 | 4 |
| Луфівс | 19 | 34 | 2 |
| Мек-Доналд | 16 | 18 | — |
| Гидук | 29 | 10 | — |
| Деніс | 16 | 8 | — |
| Мінбурн | 45 | 5 | 1 |
| Ашлей | 23 | 5 | — |
| Данелс | 8 | 14 | — |
| Врайт | 21 | 11 | 1 |
| Вірч Лейк | 10 | 5 | | |
| Інісфрі | 52 | 32 | — |
| Сенн | 20 | 20 | | |

(Продовжене на 9-тій сторонї )



ЧИТАННЯ НА НЕДІЛЮ.

# ПРОЦЕС ІСУСА ХРИСТА.

На сьвіті був і сьвіт Ним настав
і сьвіт Його не пізнав. Йоан 1.10.

В 68 р. перед Христом, Помпей, римский конзуль і начальник військ, завоював Палестину а жидівске королівство, досі самостійне підневолив римскій імперії. Жиди, хотя дальше мали своїх королів однак Римляни затверджували їх, як тоже давали королеви жидівскому одного римского дорадника, який мав більшу власть чим сам король. Жиди довго не могли були привикнути до такого нового ладу, де їх самоуправа була дуже обрубана і тому нераз робили повстане, переважно Галилейці, які римскі війска дуже скоро придушували.

В тім часі висуває ся на верх родина Іродів, з роду Ідумеїв, які не були Жидами. Ірод Антіпатер був дорадником тодішного жидівского короля, Івана Гірканоса, з роду Макавеїв. До сего часу король жидівский був рівночасно і найвисшим сьвящеником-архиереем. Син Ірода Антіпатра, Ірод Великий, за свої заслуги, які зробив Римлянам, (а був се великий махер політичний,) зістав іменований жидівским королем, але не міг бути і архиереем тому, що не був Жидом, архиереем позіставив надальше Іван Гірканос, бувший король жидівский. Таким способом власть короля зістала відлучена від власти архиерея.

В 38 р. перед Христом Жиди зробили знова повстане, щоб вирватись з під римского пановання, бо з їх самоуправи вже й сліду не було. Однак Ірод Великий здобув приступом Єрусалим, жидівску столицю а королівску родину Макавеїв вигубив без пощади. В тім часі ціла Палестина була злучена в одну цілість, над якою панував Ірод Великий. За його пановання родив ся Христос. Ірод Великий був добре познакомлений з жидівскими сьвятими книгами пророків, які предсказували про прихід Месії, який мав відновити жидівску державу після думки народа та жидівских патріотів, які лише мріли про відновлене жидівскої самостійної держави. Ірод Великий сподівав ся колинебудь, що Жиди з таким Месією зроблять велике повстане, побють Римлян а може і підневолять їх під свій скиптр. Тому, коли мудрці зі сходу прийшли і питались у Ірода де народив ся цар жидівский, бо ми його зьвізду бачили, Ірод дуже стрівожив ся о свою гідність королівску. На приказ Ірода жидівскі книжники віднайшли в пророцтвах де Христос має народитись і в котрім часі. Ірод стрівожений що його суперник засяде на його престолі, постановив позбути ся його в початку, тому звелів всіх хлопців низше двох літ в околици Вифлеему вирізати, сподіючись, що межи тими хлопятками буде тоже і новонароджений цар жидівский. Римляни, довідавшись що наробив Ірод вирізуючи всіх хлопят, зложили про него таку приповідку: лутше було в тім часі Іродовому пацюкови чим його синкови; бо після його приказу і його синок, який не мав повних двох літ, був убитий, а пацюк зовсім спокійно лежав в стайни. Плян Ірода Великого знищити Ісуса в дитиньстві не удав ся тому, що провидіне Боже веліло Йосифу опікунови Ісуса, переселитись в Египет, щоб оминути смерть хлопятка Ісуса.

В короткім часі по рождестві Ісуса, Ірод Великий умер а його царством поділили ся два сини: Архіляй став вже лише намісником над Самарією і Ідумеєю, а Ірод Антіпас став намісником над Юдеєю. Архіляй був дуже жорстоким чоловіком і його Римляни прогнали але провінций не прилучили до Ірода Антіпаса а поставили окремого намісника на місце Архіляя, а був ним Понтійский Пилат, який мешкав в Цезарії. Оба намісники в великі жидівскі сьвята приїздили до Эрусалиму, куда сходило ся звичайно на той час богато Жидів. Понтійский Пилат і Ірод Антіпос жили між собою в дуже великій незгоді тому, що один другого старав ся висадити з занятого становища і самому стати намісником над другою частию. „Сталиж собі другами Пилат та Ірод того дня; жили бо перше, ворогуючи між собою.“ Лука 23:12.

Самоуправа жидівска була так обмежена, що без дозволу римского намісника невільно було Жидам нич робити; навіть архиерей мусів мати потверджене від намісника і се без гроший не діставалось, хто більше заплатив той був архиереем (подібно і в нинішних часах вибирають папу, де лише гроші грають ролю.) Хто більше гроший дав намісникови, той був архиереем, тому то так часто змінялись архиереї. В тім часі було дві найбогатші жидівскі родині, які купували собі гідність архиерейску, а були се Анна і зять його, Каяфа. В часі, коли Христос був розпятий, архиереем був Каяфа.

Жиди ніяк не годні були погодитись з думкою, що они, яко нарід вибраний Богом-Єговою, мали бути під римским пановановм і дуже часто зривались до повстаня а перші до сего були Галилейці, нарід дуже палкий. За намісника Понтійского Пилата Жиди тоже зробили були повстане а причиною було се, що Пилат казав вивісити на жидівскій церкві римского орла. Хотяй Пилат здусив повстане то Жиди удались зі скаргою на него до римского цісаря, який звелів Пилатови, щоби до справ жидівскої віри зовсім не мішав ся, бо в противнім разі буде покараний. Від сего часу відносини між намісником а Жидами дуже погіршились.

Весь нарід жидівский нетерпеливо очікував Месії, який мав помочи Жидам вирватись з під римскої корминги. Хотяй Жиди в тім часі були соділені на богато сект, всеж таки патріотизм лучив їх разом і кожда секта представляла собі Месію після своєї науки, з такими прикметами, яких їм було треба. Учені представляли собі, що Месія буде мудрійший як Соломон, що піднесе так високо, що Жиди стануть якоюсь академією наук цілого сьвіта. Фарисеї та Садукеї представляли собі Месію славним войовником що не тільки вижене Римлян з жидівского краю але і підневолить їх і Жиди муть панувати над цілим сьвітом як їм сподобаєсь.

Однак тиха та смирна вдача Ісуса Назарея, що голосив слово великої, безсмертної любови ближнього, що уважав земске житє маловажним супроти житя вічного, ніяк не могла заімпонувати Жидам. Жидівска верховодяча шляхта з початку не звертала уваги на такого Месію, бо она бачила, що се не той, кого они сподівались, що Христос певно не возьме меча і не буде воювати за жидівску самостійність.

Слава Христових чудес та науки лунала по цілій палестині, особливо в Галилеї. Коло сего бідного учителя з Назарету почали збиратись товпи бідного, нещасного народа, бо лише в їх серцях могли знайти відгомін великі слова учителя з Назарету: „Прийдіть до мене всі знеможені і обтяжені, а я успокою Вас.“ Мат. 11:28

Сила Христа та Його безсмертні слова горнули до Него чим раз то більші товпи народа, хотяй Христос не належав до жадної тодішної жидівскої секти. Верховодяча верства жидівского народа сказала, що так дальше бути не може, бо нарід признасть Христа яко правдивого Месію та покине думку збройного повстаня, якого они найбільше сподівали ся від Месії. Жидівска шляхта бачила, що під видом такого Месії нарід погодить ся з таким станом політичним який є а тоді нема що й думати про самостійність жидівского королівства.

Жидівскі патріоти постановили за всяку ціну позбути ся Христа. З початку они прискаржували Ісуса перед народом, що він не шанує суботи, бо Його ученики рвали в суботу колосє і їли а Він в суботу уздоровляв недужих і т. п. На такі закиди Христос так відповідав їм, що нарід всегда ставав по Його стороні. Коли сі махінациї жидівским патріотам не удались, тоді они звернули свою справу на поле спеціяльно політичне, підсуваючи питане, чи годить ся давати податок цісареви. Они сподівались, що коли Христос стане по їх стороні, то тимсамим буде проти римского уряду, а за се чекала Його лише кара смерти; колиж Христос стане по стороні уряду, зн. щоби давати податок Римлянам, то тоді стягне на себе кару народа, який дуже ненавидів Римлян та їх пановання. Та відповідь Христова: „Віддайте Кесареве Кисареви а Боже Богові“ доказала, що Його небесне післанництво не має нич спільного з політикою.

Верховодяча верства жидівска постановила взяти ся до діла знищеня Ісуса прямо і радикально. До сего они мали два способи: або убити Христа потайком через нанятих посіпак-волокитів, що могло не удати ся, бо Христос мав все при собі апостолів, як тоже і нарід товпою ішов за Ним: або дорогою буцімто леґальною, витoчити Ісусови процес, оскаржуючи Його о щось такого, за що кара смерти неминуча. Вже рішились дорогою позірно леґально-правною убити Христа. „Коли оставимо Його так, усі увірують в Него й прийдуть Римляни та й заберуть у нас і місце і нарід. Одинже з них Каяфа, бувши архиереем того року, каже їм: ви не знаєте нічого і не думаєте, що лучше нам щоб один чоловік умер за людий, а не ввесь народ погинув.“ Йоан 11:48-50.

Плян, як знищити Христа був такий: Христос мав прийти на празник Пасхи до Єрусалиму і тут Його мали арештувати, хотяй бояли ся, щоби й тут палкі Галилейці не зробили бучі, хотіли зарядити арештоване потайком. На провінциї боялись Христа арештувати тому, що бідна, поневолена кляса народа могла була стати по стороні Христа.

(Докінчене буде в слідуючім числі.)

## ОПОВІДАНЯ.

# Страшна Історія.

(Продовжене.)

А тепер, мої панове, ''сказав епископ звернувши ся до комісиі,'' позаяк я вже випитував сестру Марию взглядом тої справи, коли я лише про ню довідав ся, я прощу щоби ви самі тепер ставляли ві питаня, щоби осьвітлити ту страшну подію.

Після наради поміж членами комісиі порішено, щоби поступити після предложеня епископа і предсідатель комісиі звернувши ся до сестри Мариі, сказав;

,,Сестро Марие, чи ви асьте членом кармеліцкого монастиря на краківскім передмістю, недалеко ботанічного огороду?''

,,Так, пане, я есьм.''

,,Як довго ви там эсьте?''

,,Влизько трийцять літ, пане, я там перебуваю.''

,,Чи знаете ви там сестру - монахиню, котра називала ся Варвара Убрик?''

,,Так пане.''

,,Чи була она там, коли ви вступили до монастиря?''

,,О, ні, пане. Она вступила до монастиря довго після мене. Эі принято у монахині 1846 року.''

,,Чи пригадуете ви собі, як вона поводила ся і якого була успособленя в тім часі?''

,,Так пане. Она буля, если так можна сказати, найлагіднійша і найсолодша молода жінка, яку я колинебудь знала. З природи она була весела, однак постоянно старала ся те побороти.''

,,Отже я думаю, що еі характер і успособлене були в наслідок того дуже змінчиві, одного разу она певно була жива і весела, а відтак задумчива і меляхолійна?''

,,О, ні, пане, зовсім ні. Хотяй она була весела і жива, она ніколи не була задумчива і меляхолійна. Ми всі любили сестру Варвару за еі милий і побожний характер.''

,,Чи коли она показувала склонність до непослуху і чи коли она не повинувала ся законам і розказам монастиря?''

Ніколи пане. Ні одна з нас не була така скора до послушеньства і ні одна з нас не виконувала так радо повелінь монастиря як сестра Варвара.''

,,Чому отже она так часто була карана через монахиню настоятельку?''

Сестра Марвя, коли поставлено еі се питане. кинула зором через галю на епископа неначе би ожидала що він на се скаже.

,,Донько.'' сказав він, ,,ти відповідай на всі питаня по праві і без ваганя.''

Заохочена в сей спосіб, сестра Мария зачала говорити:

,,Я не знаю, пане. З разу нам всім дивним видавало ся, бо ми всі завважили, що мати Юзефа карала сестру Варвару за найменшу дурничку, або радше за найменший. від неі незалежний випадок або пригоду.''

,,Чи сестра Варвара колинебудь в такім випадку зражувала нагальне успособлене?''

,,Ні, пане. Раз або два рази она видавала ся більше сумна, неначе би эі боліло се, що так строго і несправедливо з нею обходять ся. Однак ніколи, ані словом ані поглядом не показувала она опору, ані гніву, ані невдоволеня; а мимо всі уважали еі за ясний примір християньскоі покори і підданя ся.''

,,То она не показувала жадних познак божевілля в тім часі?''

,,Ні, пане: ані тогді, ані в жаднім иньшім часі,, як далеко сягае мое знане.''

,,Чи ви пригадуете собі той час, коли сестра Варвара зістала вкинена до підземноі вязниці, з котроі що йно тепер зістала увільнена?''

,,Так пане; се стало ся, я е певна того, якось в 1848 р.

,,Хто се кинув еі до вязниці?''

,,Ніхто в монастири не бачив як се стало ся, пане, але день або два після сего випадку, коли я завважила що десь нема сестри Варвари, я спитала настоятельку Юзефу де она э і чи не е вона хора?''

,,Чи ви мали яку причину, що питали ся о Варвару?''

,,Так, пане.''

,,Якаж була та причина?''

,,Вачите пане, дві ночи перед тим. дві з нас, котрих комнати були близько комнати Варвари, почули крик і зойк Варвари, як вона виговорювала імя сьвященика Каленьского, і казала йому винести ся з відтам і не мучати еі більше.''

,,О котрій годині було се?''

,,Я можу сказати напевно, що се було десь коло першої години по північи.''

,,Чи не була се незвичайна година щоби отець Каленьскі в тавім часі находив ся в комнаті Варвари?''

,,Так пане. Лише нагла і небезпечна слабість монахині могла оправдати присутність сповідника в еі комнаті в так пізну годину; хиба, мае ся розуміти, если сповідник іде до комнати монахині в товаристві монахині настоятельки.''

,,Чи не було там настоятельки в тій хвилі про котру згадуете''.

,,Ні пане.''

,,Як ви се знаете?''

,,Бо в кілька хвиль після того як я почула зойк сестри Варвари, мати Юзефа перейшла попри мою комнату з великим поспіхом, ідучи в напрямі до комнати сестри Варвари.''

,,Як отже ви знаете, що она не вертала з келиі сестри Варвари але що йшла до неі?''

,,В моіх дверях була шпара, і коли я лежала на ліжку, блеск від лямпи нічної настоятельки Юзефи продирав ся до середини в такім напрямі, що я по тім легко могла відріжнити чи она входить чи виходить.''

,,Ваші двері були замкнені?''

,,Так пане.''

,,Чи ви встали і відчинили іх?''

,,Так, пане, я відчинила двері, бо зойки зі середини сусідної комнати так мене занепокоіли, я стала така нервова, що я незнала що я чиню. Я дрожала на цілім тілі.''

,,То ви бачили особу котра несла нічну ліхтарню?''

,,Так, пане, я слідила блеск сьвітла на стіні доки не перейшов цілу комнату і я знала напевно, що хто небудь ніс лямпу, перейшов попри мої двері. Тогді я скоро зірвала ся на ноги і приступивши до дверей, відчинила іх легко і обережно висунула голову поза двері, щоби довідати ся, хто то перейшов, і я побачила, що се була мати Юзефа.''

,,Чи ви е певні що она ішла до комнати сестри Варвари, чи ви певні сего?''

,,Так пане, я е того зовсім певна, бо я бачила як вона там входила.''

,,Чи був хто з нею, як вона переходила попри ваші двері?''

,,Ні, пане, нікого не було з нею. она була сама.''

,,Чи чули ви який несупокій, коли она увійшла до келиі сестри Варвари?''

,,Ні, пане, я не чула жадного несупокою.''

— Чи ви дальше слідили що там діе ся? —

— Так, пане, і я не зачинила дверей, доки не побачила як сьвященик Каленьскі виходив з келиі. Скоро він з відтам вийшов я скоро подала ся в зад і зачинила двері. Але я чула як він переходив попри мої двері. —

— Чи мати Юзефа еще довго була в келиі сестри Варвари, коли сповідник Каленьскі вийшов? —

— Ні. пане. В кілька хвиль по нім вийшла мати Юзефа і пішла за ним до гори коритарем. —

— Чи і тогді мала она засьвічену ліхтарню? —

— Так, пане. —

— Чи на другий день не питав ся хто, що то зайшло минувшої ночи? —

— Так пане. На другий день пополудни сестра Агата спитала ся мене, чи не запримітила я щось дивного минувшої ночи. Я сказала що так, і оповіла еі всьо що я знала про ту справу. Сестра Люция також чула зойки. Лиш троэ нас знало про се, але що ми бояли ся щоби мати Юзефа і сповідник Каленьскі не мстили ся на нас за се, ми прирекли собі ніколи не згадувати про се що ми чули. —

— Що сказала монахиня настоятелька коли ви спитали эі чи сестра Варвара е хора? —

— Она сказала, що сестра Варвара збожеволіла, і що она мусіла прикликати сьвященика Каленьского аби він поміг еі звязати Варвару так щоби она не могла нікому нічого злого зробити. Ми справді знали свое про цілу ту справу, але ми не сьміли навіть думати про се, а не то щоби ми говорили про се. —

— Чи ви коли спостерегли що в поводженю ся сьвященика Каленьского супроти сестря Варвари? —

— Час від часу ми спостерегли що він кидав якісь дивні погляди на сестру Варвару і з того ми вносили, що він дуже много про ню думав. Однак ніколи перед тим ми нічого злого про се не думали аж до тої ночи про котру я сказала. —

(Дальше буде.)



# НОВИНКИ.

### Опорожнене Варшави відбувало ся вже через два тижні перед її упадком.

ВАРШАВА, 2. серпня. — Приказ до опорожненя Варшави видали російські власти вже 18. липня.

Дня 24. липня застановлено діяльність висшого суду. В приказі заявили власти, що всі коні, вози самоходи і т. и., які з днем 18. липня не опустять Варшави, перейдуть на власність російської армії.

Університет перенесено з Варшави до Москви.

Рівночасно військові власти видали приказ, що мужеське населене від 18 до 60 літ мае зголосити ся у військових бюрах і бути готове до вимаршу.

Число цивільного населеня яке опустило Варшаву, оцінюють на 150.000 до 350.000 людий.

ПЕТРОГРАД, 3. серпня. — 300.000 армія під командою Ґальвіца розпочала сильний наступ в полудневім напрямі, шоби перетяти зелізничий шлях, який веде з Варшави до Петрограду. Здобувши місто Вишків над Бугом, німецькі війска посувають ся в напрямі міста Тлуща, через котре переходить зелізничий шлях Варшава-Петроград.

Армія Ґальвіца е заосмотрена у велике число тяжкої і легкої артилерії та скріплена новими війсками, які правдоподібно прибули зі західного терену війни. Є се наглядним, що Ґальвіц дістав приказ з цілою силою вдарити здовж боевої лінії на північ від Варшави і без дальшого опізненя здобути Варшаву.

ВІДЕНЬ, 4. серпня. — Нині оголошено урядово отсі вісти з поля війни:

,,Коло Домажова. напротив устя ріки Радомки союзні війска віднесли нові успіхи.

,,На захід від Івангорода австрійські полки взяли приступом вісім становищ Москалів. Найбільше відзначив ся 50-тий полк піхоти, який сам здобув чотири російські становища. Ми полонили 15 російських офіцирів і понад 2.300 салдатів. Крім того здобули ми 32 гармат, між тими 21 тяжких, 11 машинових крісів та велику скількости ріжних военних матеріялів''.

ПЕТРОГРАД. 5, вересня. — Вчера оголошено урядово отсю вість:

,,В околиці Івангорода російські війска уступили на східний берег Висли. Всі мости, які ведуть через Вислу, висаджене у воздух.''

БЕРЛІН, (через Лондон), 5. серпня. — Німецький головний штаб оголосив нині пополудни отсі вісти:

**„Варшава впала. Німецькі війска війшли до міста."**

Варшава, столиця варшавської ґуберніі, столиця колишного Польского Королівства, опинила ся остаточно в руках німецьких війск.

Варшава належить з огляду на число населеня, промислу і торговлі до найбільших міс східної Европи. Перед вибухом війни цивільне населене Варшави числило понад 800.000 людий. У Варшаві сходить ся шість головних зелізничих шляхів: з Киева, Вільня. Берліна, Ґданська, Петрограду і Москви.

Варшава е положена в середині области, на якій находять ся великі копальні угля і зеліза. Варшава була для Росіі тим, чим е Пітсбурґ для Злучених Держав. Вона була осередком промислу всілякого рода, а передівсім зелі за, сталі, машин, виробів шкіри, тютюну, цукру і пр. пр. Варшава була також головним осередком торговлі збіжем, вовною і прядивом на цілу західну Росію.

Варшава, положена на лівім березі Висли, належить до найкрасших міст в Европі. У Варшаві е чимало будинків і памятників з давних часів, зберіганих від кількох століть. Варшава була головним центром не лише польскої науки і штуки, але в загалі цілого духового і економічного житя польського народа.

### Москалі утікають з Варшави на схід.

БЕРЛІН, 5. серпня. — Російська залога опустила місто, ставляючи лише через короткий час опір. Російські війска перейшли ріку Вислу трома мостами, які ведуть з Варшави до Праги (передмістя Варшави на правім березі Висли.)

Перші до міста війшли баварські війска під командою принца Леопольда, які вчера пополудни і вечером взяли були приступом внутрішні форти варшавської кріпости.

Центр російської армії уступае дальше на схід дорогою, яка веде з Варшави до Ново-Мінска, задержуючи на правім крилі получене з війсками, які находять ся в Ново-Ґеорґіевску.

Німецькі війска переслідують утікаючих Москалів. Німцям удало ся перетяти їм дорогу і взяти в полон значні відділи.

ВІДЕНЬ, 6. серпня. — Австрійське міністерство війни видало слідуючий комунікат:

,,Ми заняли Івангород. Наші війска ввійшли вчера до кріпости.

По довгім ряді успіхів союзних війск, почавши від славних борб над Дунайцем в маю с. р. наші змаганя увінчались здобутем Варшави. Німецькі війска під проводом князя Леопольда Баварського вмашерували нині до польської столиці.''

Між Вислою і Бугом, на полудневий схід від Варшави союзні армії переслідують дальше ворогів в північним напрямі: Австро-угорська кавалерія заняла Устілуг, (на правім березі Буга на захід від Володимира Волиньского,) а німецька кавалерія заняла Володимир Волиньський. Впрочім положене незмінене.''

ЛОНДОН, 7. серпня. Здобувши Варшаву і Іванґород австрійсько-німецькі армії осягнули кульмінаційну точку своїх успіхів на сході. Німецький цісар віде тріомфально до Варшави і правдоподібно проголосить автономію Польщі.

Між тим російські армії пробивають собі дорогу до серця Росії, відбиваючи завзяті атаки противників і уважаючи, щоби кінці довгої німецько-австрійської лінії не злучились поза російським фронтом і не відтали Москалям відвороту.

Положене армії великого князя Н. Николаевича е дуже трудне, тим більше, що по упадку Варшави Німці зачнуть енерґічну офензиву і переслідоване противників.

Терен, яким Москалі мають уступати в зад, е мочароватий, перетятий лише кількома желізницями і дуже недогідними дорогами які майже унеможливлюють скорий транспорт армат і военних приладів, а одинокою охороною лишаесь кріпость Бресть Литовський.

Рівночасно Москалям загрожуе з півночи армія Бельова. а з полудня армія Макензена.

Константинополь. 9 серпня. Неприятельска субмаріна затопила наш военний корабель ,,Кейр-Ел-Дін Барбоса. Сей корабель куплено від Німеччини в 1910 році, був поемности 9.900 тон і коштував 2 і пів мілiона долярів.

### Англійскі війска поступили на 1.200 ярдів.

Лондон, 9 серпня. Сер Джан Френч, головний командант анґ. війск в Франциі, доносить, що коло Гуж, в Бельґії, наші війска поступили вперед на 1.200 ярдів. По завзятій борбі не лише відобрали свої страчені окопи, але здобули і німецкі

Крім сего острілювали німецкий потяг, який їхав з війском і амуніцією. По кількох стрілах на потязі повстав огонь і він виколів ся.

### Старі черевики замість куль.

Лондов, 9 серпня. ,,Дейлі Мейл'' подаэ, що тисячі скринь, отворених підчас бою, були наладовані старими черевиками, порожними бляшками від консерв та всякого рода сьмітем змішаним з піском і камінем замість куль.

Розуміесь, що Москалі не могли вдержати німецкоі навали старими ходаками. Після ,,Дейлі Мейл'', то сі скрині з такою амуніцією'' були вислані з російских фабрик амуніциі, виповнені німецкими шпіонами.

### ПОЗІР РУСИНИ З ГАЛИЧИНИ.

Хто хоче тепер по випертю Москалів з Галичини висилати листи до своїх Родин, нехай ся зараз до мене зверне.

Канада не перепускае листів до Австриі, для того треба листи до мене надсилати, а я відошлю до Галичини. Австрійска почта з малим винятком урядуе всюда. для того доручене э зовсім певне. Відповідь на листи надходить найпізнійше за 8. тижднів. За висилку листів з почтовою пересилкою заслати 75 цт. через Моні Ордер. На кожду висилку доручаю посьвідчене. Хтоби хотів Родину поратовати грішми, най ся зголосит до мене по інформацию. Адресуй те: Бюро інформацийно-висилкове

**H. WOLINSKY**

313. West, 117. Street.

**New York City.**

### 14.000.000 ВТРАТ ДО 1 ЧЕРВНЯ.

Француске міністерство видало звіт, кілько доси пожерла европейска війна.

| Держава. | Забитих. | Ранених. | Полонених. | Разом. |
|---|---|---|---|---|
| Франция | 460.000 | 660.000 | 180.000 — | 1,300.000 |
| Анґлія | 181.000 | 200.000 | 90.000 — | 470.000 |
| Бельґія | 49.000 | 49.000 | 15.000 — | 113.000 |
| Росія | 1.250.000 | 1,680.000 | 850.000 — | 3,980.000 |
| Німеччина | 1,630.000 | 1,880.000 | 490.000 — | 4,000.000 |
| Австрія | 1,610.000 | 1,865.000 | 910.000 — | 4,385.000 |
| Туреччина | 110.000 | 144.000 | 95.000 — | 349.000 |
| Разом | 5,290.000 | 6,478.000 | 2,630.000 | 14,398.000 |

Сей звіт француске міністерство війни мало готовий еще 31 мая, але оно не дало до оголошеня боячись злих наслідків.

# Фармерский куток.

## ЗАГАЛЬНІ УВАГИ ДО СМАЖЕНЯ КОНФІТУР.

До докладного смаженя конфітур треба мати мосяжну посудину, в середині не побілювану, бо лише в такій овочі не змінюють питомої собі краски. Отже найліпше уживати нової мосяжної миднициі, призначеної виключно до смаженя конфітур. Чим ширша тим ліпше, бо овочі маючи свобідне місце ліпше висмажуть ся, а кожда ягода непатискана верхньою верствою ліпше натягае сиропу. Найліпші конфітури, коли їх смажеть ся нараз 1 до 3 фунтів овочів, на три фунти овоча бере ся шість фунтів цукру. Начине, в якім смажить ся овочі, повинно мати вухо, але найвигіднійше здіймати з огня горяче начине при помочи грубого полотна двома руками. Всмажені конфітури треба сейчас виляти на салятирку. Можна уживати до смаженя ріжного цукру лише не т. зв. мучки, бо тоді осідае ся пісок. До черниць можна вживати мучки. Головним услівем щодо робленя сиропу е цукор; порубаний у великі кусні мачати в воді стільки, кілько сам в себе натягне води, або на фунт цукру наляти звичайну склянку води. Дуже важним е шумовине, яке робить ся підчас смаженя два рази: раз шумуе ся сам сироп, доки не зробить ся чистий, а в друго, коли вже вкине ся овочі. Від старанного шумованя залежить дуже тревалість конфітури. Сироп можна шумувати великою ложкою до сього призначеною, (шумовницею), але з овочем треба поступати осторожно, щоби його не попсувати і найліпше збирати шумовине сподом срібної ложки. Ніяких конфітур не вільно підчас смаженя мішати ложкою, а тільки зчаста потрясати начинем, щоби рівно варили ся. Чим делікатнійший овоч, тим вільнійшого потребуе огню. Взагалі не смажити ані на надто сильнім ані надто слабім огни, найліпше зразу заварити на сильнім а потім досмажити на дуже вільнім. Найгарнійші конфітури, коли не відразу досмежані, але коли на другий день ще раз пересмажити. Конфітури не вільно викладати до слоїків горячими, мусять насамперед цілком перестигнути. Тоді накриваеть ся слоїк кусенем анґлійської бібули а потім обвязуеть ся папером або ще ліпше піхуром, який знаменито хоронить перед воздухом.

### АҐРЕСТ (ВЕПРИНИ.)

Аґрест смажить ся тоді, коли ще цілком зелений. Уживаеть ся ґатунку подовгастого, цілком гладкого, волохатий нездалий. Вибравши добре зернята (розтинаеть ся аґрест з боку здовж та видовбуеть ся зернята подвійною шпилькою) уложити аґрест у міднім або глиннім (але поливанім горшку перекладаючи його вишневим, виничковим і виноградним листем.) Се наляти добрим спіртом (але такої проби, щоби вже не мав прикрого запаху, звичайно бере ся спірт 12-тої проби) обліпити горнець тістом і вставити до печі по хлібі на 12 годин, або під бляху анґлійської кухні, зараз по вигашеню огню. По тім протязі часу виняти його на салятирку, виполокати кількнайцять разів у зимній воді, щоби стратив запах спірту, вибрати на серветку. то в неї всякне решта води. Взяти на 1 фунт аґресту два фунти цукру, зробити сироп, маючи цукор у воді. вишумувати, переходолити і цілком літьним наляти аґрест. На другий день зляти сироп, пересмажити його і троха теплим заляти аґрест. Так повторяти через чотири дни, наливаючи щидня теплійшим сиропом Четвертого дня разом із аґрестом засмажити, т. зн. вставити сироп на вільний огонь і як пічне варити ся, вкинути аґрест, а коли раз засмажить ся, зараз знятй з огню, бо як смажити довше то стверднe. Для смаку послідного дня перед смаженям аґресту вкинути до сиропу пригоршу сьвіжого аґресту, вибраного лише зі зернят, заварити, потім вибрати його а вкинути приготовлений аґрест. По всмаженю виляти на на салятирку, щоби так остиг, бо як ягоди не е одна на другій то добре виповнюеть ся сиропом і набирае первісного вигляду.

### ЧЕРНИЦІ (АФИНИ.)

На фунт чисто вибраних черниць бере ся фунт цукру і пів скляники води. Зробивши з того густий сироп, вкинути черниці, смажити 15 хвиль зразу на полуміни а відтак на вільнім огни, вишумувати та виляти на салятирку для перехолодженя. Такі конфітури дуже добрі до леґумін або до тіст.

### ГРУШКИ ЦІЛІ.

Вибравши грушки середної величини, коли вже на достигненю але ще не цілком достиглі, обдирае ся зі шкірки, не відкидаючи хвостиків. Зі середини викроїти зернята з лускою, грушки вкинути до зимної води, а щоби не чорніли всипати ложечку галуну; потім зварити в чистій воді на мягко т. зн. аж соломка легко перейде через грушку, вибрати прим. на сито, щоби вода цілком стекла. Зробити легкий сироп, пр. до горшка ще не обібраних грушок, взяти півтора фунта цукру та три склянки води, відшумувати, переходолити та наляти грушки тим сиропом. На другий день відляши той сироп, додати пів фунта цукру, переварити, відшумувати тай повторяти так щодня, заливаючи щодень теплійшим сиропом аж до кипятка. Девятого дня, коли вже сироп перестуджений, вложити до него грушки і заварити раз. перехолодити і складати до слоїків, на другий день пообвязувати добре і переховувати в сухім місци. Найліпші до сього грушки: бонкрети, боґкрестяни, цукрівки, спасівки а також мушкателівки, але не дуже дрібні. Великі грушки треба перекроювати на половину.

### ЯБЛОКА.

Вибрати винні яблока, обібрати зі шкірки, очистити зручно зі зернят (коли великі, перекроювати на половинки,) вложити до кипячої води і варити під покришкою на вільнім огни, щоби доходили до мягка, вважати, щоби не розварили ся, а були мягкі та цілі. Потім виймати обережно друшляковою ложкою на сито і переляти зимною водою. На горнець яблок зробити сиропу з 2 фунти цукру, переходолити та зіляти, відтак через вісім днів, додаючи по чверть фунта цукру, заливати щораз теплійшим сиропом, осьмого дня висадити сироп, вложити до нього яблока, заварити раз, відшумувати. переходолити тай на другий день сховати.

### МАЛИНИ.

Малини до смаженя треба вибрати з тих ґатунків, які не мають великих зернят, але противно, великі малини утворені з малих зернят. Перебирати їх тонкою іглою з корінців і хробачків, яких малини мають у середині дуже богато. Уложити на півмисках одну малину побіч другої, щоби ягоди не тиснули ся; так з півмисками винести до пивниці, щоби перевяли, можна їх держати (коли були сьвіжі) 24 до 36 годин у пивниці. Другого дня зваживши малини, на 1 фунт малин взяти 2 фунти цукру, зробити сироп як звичайно мачаючи цукор у воді, вишумувати його добре, аж буде дуже густий. Тоді на кипячий сироп, не здіймаючи його з огня, кидати малини, заварити так три рази аж перевернуть ся, за кождим разом здіймаючи з огня. Потім смажити все на вільнім огни, потрясаючи зчаста начинем, щоби всюди рівно варили ся. Коли на верха покаже ся шумовине, не треба його ложкою збирати як з иньших овочів. бо малини такі делікатні, що за найменьшим дотиком попсували би ся, але шумують ся так: взяти чистий аркуш звичайної бібули, прикрити нею цілу поверхню смажучих ся малин, полишити так секунду, потім піднести бібулу а вона втягне в себе всьо шумовине. Повторяти се доки шумовине буде показувати ся. Так смажити належить обережно 15 до 20 хвиль; тоді зернятка виплинуть на верх і їх треба вибирати дуже старанно зі сиропу. Потім виляти обережно на салятирку і полишити так через 24 годин. Сироп горячий завсїгди виглядае рідкий; щоби переконати ся чи мае досить остудити кілька капель на ножи. На другий день виложити до слоїків, а укладаючи, ще вибирати ложочкою зернятка зі сиропу, хоч цілком вибрати їх годі. Тим способом смажені малини будуть мягкі, чорно-ясної краски.

### СУНИЦІ.

Вибрати фунт великих, не перестояних суниць, зробити сироп дуже густий з півтора фунта цукру, хто хоче може взяти і два. Вкинути суниці коло сироп сильно варить ся і вже дуже густий, заварити три рази на сильнім огни, досмажити на вільнім 20 мінут, не довше, з часта потрясаючи начинем, щоби все та рівно варили ся. Коли трохи перестигнуть, тоді зіляти на салятирку а на другий день до слоїків.

**Потрібно** мущин і женьщин до науки барберского ремесла, якого мож научитись тепер за половину ціни. Платня підчас науки. Робота опісля запевнена. Приходіть або пишіть до
Moler Barber College, 309 Namayo Ave. Edmonton, Alberta.

**DR. A. H. GOODWIN**
ДЕНТИСТ
Мае свій офіс в Dobbins Block,
**НА ВЕҐРЕВІЛ.**
Виконуе всяку лікарску роботу входячу в обсяг направи і лічення зубів.



## ГОСПОДАРСТВО.

### ЗВОРОТНІ ХОРОБИ У ЗЬВІРЯТ.

Ропа, яка при тім виливае ся, тягне ся і е сірожовтої барви. Береги боляка отвореного е якби понадгризані мишами, а при тім якби попідривані. Дно боляка мае вигляд молодої солонини. Загально мають форму кратеру, відверненої лійки, так що коли впро вадимо дріт в боляк, то він досить далеко попід береги підходить і дае ся так доокола опровадити. Такий вигляд боляків, а при тім на глядне виступлене судин лімфатичних все дае нам майже певність, що се нора. Торговці старають ся затерти характер боляків в сей спосіб, що випалюють в тім місци скіру, витинають кусники скіри, замащують болотом і т. д.

3. ДИХАВИЦЯ. Всі стани-хоробливі, що спричинюють утруд нене віддихане називае закон дихавицею. Найчастійше причиною дихавиці е розширене легких. З появ хороби е передовсім побільшене числа віддихів. І так коли правильно мае кінь в супокою 8-14 віддихів на мінуту, то у коня дихавичного, званого у нас також підпаленим, е їх до 30 в спокою. Другою признакою сеї хороби е се, що віддих загально форсовнійше відбуває ся. Праця мязів, які беруть участь при звичайних рухах віддихових не вистарчае при глубоких, напружених віддихах. Длятого працю тих мязів відпирають мязи черевні і то головно при віддиху. То спричинюе. що на боках черева повстав при видихах повадовжне рівчасте заглублене. Говорить ся о такім віддиху, що кінь ,,помпуе''. При руху дихавичний кінь дуже скоро мучить ся, пріе. Число віддихів і живчика на мінуту значно побільшае ся. Видимі болони слизні засинюють ся, подібно цілком як при душеню. По руху живчик і віддих дуже поволи вертае ся до правильного числа. Дихавиця лучае ся звичайно у коний старших, хотяй не виключно. Щоби менше ви рівно виступав так званий помпуючий віддих, торговці морять голодом коня через якийсь час і пускають кров. А коли хочуть коня купленого віддати, закладають тісні шлеї і дають богато сирої паші.

Тут належить також так зв. дихавиця свистільна. Ся хороба невилічима полягае на тім, що пів гортанки улягае пораженю. Поражені мязи заслонюють половину гортанки і воздух мае через то о половину вузше місце входу. При віддиху повстае через то свист. І залежно від степеня пораженя виступае свист в ґальопі, трапі, при звичайнім ході або і в супокою. Хороба ся виступае лиш у коний рас шляхотних. Торговці маскують сю хоробу в той спосіб, що затикають провід носовий в хорім боці. Се мае на цїли, щоби половиною носа доходило менше воздуха, якраз така скількість, для якої половина гортанки не е за вузким входом, через що і свисту не буде.

4 МОРОКА, дурійка (коллер) е се проволочна хороба мозку, якої ознакою е загальне притуплене змислів і оглупіне звіряти. Появи повстають в наслідок утиску на сіру субстанцию мозку, через нагромаджений плин в бічних коморах мозку. Хорі на сю недугу коні стають загально оспалі, їдять дуже поволи. при тім забувають ся і держать корм цїлими годинами в писку. Пючи воду, дуже часто занурюють голову аж повисше ніздрів, а воду жують як би сталий корм. Чуте загально притуплене, зменшене, так що до уха дають собі впровадити палець і не відділовують навіть на сильний утиск на корону копита. Врак при тім у тих зьвірят і т зв. чутя мязий. І так ступаючи підносять ноги за високо. Можна їм надати також ріжні неправильні позициї і они їх довго без зміни задержуть. Взад не дають ся коні пофати.

Зріниця е постійно сильно розширена. По тих ознаках легко хоробу пізнати. Часом лучае ся так зв. шалена форма недуги (дурійка) і тоді такі коні час від часу дістають нападів бішености. Торговці, хотячи укрити сю хоробу, наколюють густо корону копита і дають на розвільнене. Щоби здова удати сю недугу, дають коням усипляючі ліки.

5. НОРОВИТІСТЬ е се хороба нервова. Полягае она на тім, що кінь без жадної причини стае непослушним, опирае ся при виконуваню праці. Хоробу сю дуже трудно стверлити, бо треба еї відріжнити від зноровленя викликаного лихим обходженем, злою упряжею, непривикненем до нових обставин, нарочним дратованем коня. Торговці маскують ріжними способами норовитість, а ще частійше нароком викликують еї. Дотично тої хороби постановляе закон, що з хвилею, коли стверджено норовитість у коня, уважае ся его за такого, що е на удержаню у нового властителя. А що кошта удержаня можуть бути за великі в відношеню до вартости коня, то прислугуе новому властителеви право продати коня, а продавець мусить на се згодити ся і одержану ціну уважати за зворот коня.

6. ЯСНА СЛІПОТА е се хороба нерву зору, котрий тратить спромогу приймати і переносити враженя сьвітла, в наслідок чого зьвіря не видить. Око хорого коня е при тім зовсім чисте, якби без найменьших змін. Одинокою видимою ознакою сеї хороби е брак руху зріниці і віддїлюване на сьвітло. Нефаховець не може сеї хороби ствердити. Хороба ся бувае унаслїджена, тому не належить уживати таких зьвірят до розплоду.

7. МІСЯЧНА СЛІПОТА. При сій хоробі приходять переодичні напади запаленя майже всіх частий ока. Напади ті, хоч е щораз слабші, лишають по собі щораз більші сліди і допроваджують до цілковитого занику ока і утрати зору. (Д. б.)

### ОШУКАНИЙ ФАРМЕР.

Один фармер боло Філіпсбурґа, Н. Дж. сидів вдоволений на своїм ґанку, коли нараз перед його хатою станув великий автомобіль і з нього висіло двох мущин, що стали пильно за чимсь глядіти по земли. Фармер зацікавлений приступив до них і вони йому на його запит сказали, що загубили перстень вартости 1.000 долярів. Та мимо пильного гляданя, перстеня не могли ніяк найти. Тоді дали йому свою адресу до Бруклина, Н. Дж. і просили, що коли він найде перстень, написати до них про се, а вони в надгороду охотно заплатять йому 1.000 дол. бо се е перстень памятковий. Сказавши се, оба панки відїхали а наш фармер став глядати по земли за перстенем, що аж йому піт заливав очи. Та перстеня не було. Дорогою надійшов якийсь волоцюга і став допитувати ся за чим фармер так пильно глядае. Той розповів йому про цілу річ і тоді волоцюга став також глядіти перстеня. І на диво він мав щасте. По короткім часї найшов перстень з великим діямантом. Та тепер фармерови прикро зробило ся, коли нараз побачив що гарна тисячка зникае йому з очий. І порішив ,,надути'' волоцюгу. Торг в торг і остаточно згодили ся. Волоцюга дав фармерови перстень а за се дістав 100 дол. готовими грішми на руку і вдоволений пішов в свою путь. Фармер втішений, що все таки легким коштом заробив 900 дол., сейчас таки написав до Бруклина на полишену у нього адресу. Та не дістав відповіди Коли і на другий лист не дістав відповіди, удав ся ко Філіпсбурґа до золотника і сей по огляненю перстеня завирокував, що він е варта повних і цїлих три кводри, але не тисячки долярів. тільки одного доляра, або инакше 75 центів. І тепер показало ся, що оба панки з автомобілем і волоцюга, се була одна спілка ошустів. І вони на сей підступ натягнули неодного, але кільканайцять фармерів. Деякі давали ,,відступного'' волоцюзі і по 200 або і по 300 долярів. в той спосіб ся ,,спілка'' зібрала в околици Філіпсбурґа повних три тисячі дол.

**Зверніть увагу!**
РОДИМЦІ користайте з нагоди, однокі Українські
**ДОСКОНАЛІ КРАВЦІ**
Робимо всякого рода убраня для женьщин і мущин нові як також і кожухи. Пресуемо, фарбуемо і направляемо старі убраня з найлучшою старанностию.
**За добру роботу ми ґварантуемо.**
Зайдіть а не пожалуете, бо будете задоволені з нашої роботи.
**Головач & Пронюк**
Phone 2823. 9606 Jasper Ave. Edmonton.

**Dr S. McGIBBON**, покінчивший студії в Лондоні, Анґлія і на університеті в Відни, Австрія. Акушерство, медицина, хірурґія недуги очий, ух. носа і горла. Говорить ся по українськи, польськи, російськи і німецьки. **Cor. 1 St. & Athabasca, Ave.**
Телефони: нічний 82144, до офісу 4292.

**До Вп. Фармерів в околици АНДРО.**
Вам всім добре знаний Прокіп Чекалюк отвирае
**кузьню на Андро.**
В обсяг моеї роботи входить коване коний, возів, плуґів і всего прочого, що в ходить в обсяг ковальскої роботи.
Зі своєю потребою зайдіть до мене а будете вдоволені.

# Всячина.

## ПРО НУТРО ЗЕМЛІ.

Богато а богато літ тому назад, наша земля мала инший вид, як тепер. Відірвавши ся силою обороту від сонця як огниста, плинна маса, буяла собі по безмежнім зимнім просторі і з часом почала остигати, а в міру остуджуваня, її шкаралупа ставала щораз зимнійша, так, що вкінци зґрубіла на стільки, що внутрішне тепло, яке ще там задержали ся, перестало ділати на її поверхню.

Так отже і наш попередний рахунок справджує ся цілковито, бо коли 856 і пів ґеоґрафічної милі поділимо через 35 метрів, то дістанемо число, котре нам вказує, кілько степенів горяча має середина землі. А горячо то в середині землі е таке велике, що всякі найтвердші металі як зелізо, плятина і т. д. не те, що під впливом сього горяча мусілиб стопити ся, але й перемінити ся в ґаз.

Горячо середини землі старали ся люди доказати на примірах. І так учений ґеольоґ, Вішов, казав віділяти кулю з базальту, яка мала проміру 75 центиметрів. Коли уплинуло 48 годин від часу як кулю виляно, змірив Вішов тепло кулі в ріжних віддаленях від еї осередка.

Показало ся, що в осередку кулі е тепло найбільше, а як дальше від осередка, воно малїе. Після того приміру можна обчислити і тепло нашої землі і виходить, що вона в середині розпалена маса, а чим дальше від середини — її тепло меншае.

Такий погляд на нутро землі дуже старий. В ділах-книгах фільозофів читаемо про осередний огонь, а також і церковні письменники згадували про велике горячо та пекольний пломінь в середині землі.

Щож за причина, що нутро землі е горяче?

Одні говорять, що се незастигла ще огниста маса огнистої кулі, якою перше була наша земля. другі доказують се в инший спосіб. Вони говорять, що причиною того горяча е тиснене верхніх мас землі, які лежать над її огнистим осередком. Ту гадку попирають примірем, що в нутрі високих гір е далеко теплійше як на поверхні землі. І так в перекопі сімпльонського тунелю, що пробиває гору високу на 2.000 метрів, виносить тепло 34 степенів Цельзія, тимчасом коли на поверхні гори показує тепломір 20 степенів Цельзія зимна.

В наслідок того тисненя поверхні землі на середину доходить тепло до великих розмірів. В глубині 100 кільометрів під поверхнею землі виносить воно 6.000 степенів Цельзія, а в самій середині землі 200 тисяч степенів Цельзія.

З яких частий складаеть ся земля? Чи за твердою шкаралупою землі наступає зараз плинна, огниста лява?

На се питане відповідае учений Ґінтнер ось як:

Поверхня землі, себто тверда шкаралупа — е грубою на 100 кільометрів. Під нею лежить тонша о половину верства скал, котра в наслідок тисненя стала мягкою, податною, немов віск. За нею слідує знову верства, але вже на-пів стоплених скал, а далі велике море цілком стопленої землі, в якій лява в наслідок великого тисненя перейшла із стану плинного в стан ґазовий. Се булиби гадки учених про огнисто-плинне та ґазове ядро землі.

Инші перечуть тому та доказують, що земля е наскрізь цінка, немов одностайна сталева куля. Свое твердженє поясню̌ють ось так: На колишній нашій земли, яка була огнистою кулею, утворила ся груба поволока. Вона грубіла чимраз більше і коли не могла вже держати ся на поверхні землі, впала до її осередка. На її місце випала з середини землі огниста лява, котра стверднувши до певної міри, знову потонула в нутрі земської кулі, а на її місце знову прийшла инша маса. Таке повторювало ся богато разів і в той спосіб сцінеліла ціла земля.

Инакше доводить цінке ядро землі німецький учений Раер. Він каже, що нутро землі ділає таке велике тиснене, що всі ґази скупляють ся, тереходять в тіла плинні, а ті знову силою тисненя стають цінкими.

Свою думку доказав Раер дуже зручно в такий спосіб: грубу фляшку наповнив парафіною, заткав еі шільно та став огрівати. звичайно топить ся парафіна при 50 степенях Цельзія, але він огрівав її до кількасот степенів. Парафіна не стопилась.

Щож за причина тому? Коли тіло топить ся, то частини його розходять ся або збільшають свій обем. І ту було би так стало ся, як би парафіна не була у замкненій фляшці. Але що фляшка була замкнена, а парафіна не могла розширити ся, бо стіни фляшки ставляли опір, повстало таке велике тиснене, що парафіна остала цінкою. Колиж Раер зробив у фляшці отвір, парафіна випливаючи, стопила ся.

Чому се стало ся? Тому, що з хвилею, коли повстав отвір, звільнила ся парафіна від натиску стін фляшки і могла розширити ся. Так — говорив Раер — і з нашою землею. Поверхня її тисне на її нутро, а коли в землі зробила ся в який небудь спосіб щілина, увязнені цінкі маси видобувають ся як огниста маса в виді вульканів.

## НЕВИДИМІ АЕРОПЛЯНИ.

Чого вже властиво тільки ті Німці не мають?.. здасть ся, що такого нема на сьвіті. Тепер наспіла з Амстердаму через Лондон телеграма, що тепер Німці стали будувати невидимі аероплями. Крила вероплиану суть зроблені з зовсім прозрачної і еластичної матерії, яка е дуже тяжко запальна. Отсю матерію по двох роках праці і проб удало ся винайти німецькому інжінерови Клявберови і він її назвав — целльон —. Його роблять з целлюльози і оцтового квасу і він дуже сильний, і еластичний. Аероплян зроблений з тої матерії вже в висоті 3.000 стіп е зовсім невидимий.

## ПРИМХИ КУЛЬ.

Про дивні примхи, які мають часом кулі, розповідае німецький штабовий лікар, др. Бреттнер в довшій статі, поміщеній в журналі „Ібер Лянд унд Мер.“

Переважно ношені в кишени гроші дуже часто причиняли ся до уратовання житя. І так в золоту монету, яку носив один жовнір в кишени від сподень поцілила карабінова куля. Сила удару вбила кулю глубоко в гріш і зробила з нього правдивий наперсток який вбив ся в мязні ноги аж до самої кости. Колиб не сей гріш то куля булаб певно розторощила кість. Инший знову жовнір мав на груди схованих три срібні талярі. І в них поцілила куля, те не тільки що їх не перебила, але сама сплющила ся на бляшку, на якій дуже гарно відбила ся вся напись, що находила ся на грошах.

Дуже богато було таких випадків, де годинник виратував житє. Під Аррасом один лежачий на земли жовнір зістав поцілений кулею і був певний, що зістав ранений в груди. Тимчасом куля задержала ся в сильно погнутім годиннику. В инших знова випадках такі тверді предмети, які поцілить куля причиняють ся до побільшеня рани. І так одному підофіцерови поцілівша куля загнала цілий револьвер в удо, який він носив в кишени від сподень і се стало причиною його смерти. Дивний случай зарядив раз, що німецька куля поцілила в анґлійський маґазинок з патронами в хвили, коли його ладовано до карабіна і пробила дві кулі у нім на крізь. На остатку оповідае автор про таку цікаву подію: „Житє одного жовніра зістало уратоване через малесеньке звірятко, яке звичайно стрічає ся усюди з погордою, і в якім відкрито небезпечного розносителя плямистого тифу: звичайну вош. Підчас одного приступу німецький ґренадієр Ф. на раз почув під колїном неприятне лоскотане. І він скоро схилив ся, щоби усунути незнану перешкоду його военної здібности. Та в ту саму мить йдучий за ним жовнір впав мертвий поцілений у голову кулею. Тепер труп ратівника житя жовніра переховано на памятку в роднім альбомі.

## ЧИ АМЕРИКА ПОМАГАЄ СОЮЗНИКАМ.

Американське міністерство війни збивае тверджене, що союзники ведуть війну тільки завдяки амуніції з Злучених Держав. До тепер американські фабрики були в можности доставити тільки оден процент всьої вистріляної на европейськім континенті амуніції. І се ще так буде пару літ, заки промисл фабричний в тім напрямі не зорґанізуе ся. „Колиб ми мали вести війну на континенті з якоюсь европейською державою, то ми вже давно зісталиб побиті з браку амуніції. Усі фабрики амуніції, які стоять під контролею нашого правительства, суть в можности, працюючи по 24 годин на добу, денно продукувати 1 міліон патронів. В складах е тепер зложених 242 міліонів маґазинків з патронами. Коли Німеччина почала теперішну війну, то в ньої було по 5 карабінів на жовніра, разом отже 25 міліонів карабінів. Для кождого карабіна було на складі по 2.000 маґазинків патронів, отже разом 50 міліярдів патронів. Німецькі фабрики день і віч сей припас держать мимо війни на однаковій висоті. Найвисша продукція патронів в усіх фабриках приватних в Злучених Державах нині, по всіх уліпшенях і побільшенях тих фабрик, може виносити найвисше 4 міліони маґазинків на день. Иншими словами, колиб Злучені Держави зістали вмішані в війну таку, як тепер лютує в Европі, то моглиб для себе продукувати тільки малесеньку часть усеї потрібної амуніції.“



## ЛИСТ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Лешнів, 8 червня 1915.

Дорогий мій мужу.

Лист від тебе я одержала, за який сердечно дякую. Коло нас тепер дуже прикро, бо Москалі, які вертають ся, роблять великі пакости і шкоди. Ми чуемо в день і в ночи великі гримоти канон, що аж стіни облітають. Тепер точить ся війна коло Камінки і йде до нас чим раз близше.

Москалі, які цофають ся, забирають все зі собою що лише дасть ся взяти. По селах позабирали з дзвіниць дзвони і все те везуть через наше село. Гонять цілі отари худоби і коний а навіть везуть фірами дріб. Також беруть в полон всюди молодих і старих від 18—52 роки і тих вивозять до Росиї. Цілими днями то фіри їдуть гостинцем з раненими і зі всяким добром. Люди дуже боять ся Москалів і що мають закопують ночами в землю. Я мала трохи жита, муки, солонини і те все закопала в землю. Але ті Москалі і з землі забирають коли знайдуть. Мені Москалі еще перед тим взяли корову і не заплатили, я мала троха гроша і купила другу для дітий, бо діти без молока не можуть бути і тепер і сю забуруть і я не знаю, що маю зробити, чи зарізати і сховати то готово тепер зогнити, колиж не заріжу то Москаль забере. Але нехай дієсь Божа воля, може я еі переховаю де в лісі.

В нас засіви дуже мізерні бо дуже велика посуха. Бараболі мороз викосив а хоть дещо може і поправилобись то Москалі витовчуть.

Ой Боже, Боже чого на сьвіті така біда.

Дорогій мужу, я не думаю чи ми більше побачим ся. Прости мені, коли я Тобі сказала яке прикре слово я була добра для Тебе в серцю. Прощай мені все. бо більше не побачим ся, се може буде послідний листок до Тебе від твоеі жени і твоїх діточок. Не забудь про наші діти коли они лишуть ся при житю.

Здоровлю всіх і поздоровляю Тебе і прошу Бога, щоб допоміг мені перебути се пекло і еще з Тобою колись побачити ся.

Будь здоров може Бог милостивий поможе нам еще побачитись.

Твоя жена

Настя Ґура.

## ГОЛОСИ В УКРАЇНСЬКИХ ОКРУГАХ.

(Докінчене зі сторони 2-гої.)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Бушленде | 9 | 10 | 4 |
| Мосідора | 12 | 40 | — |
| Разом | 1084. | 656. | 31. |

Верміліон округ дав 428 голосів більшости проти бар.

### 3.) ВІКТОРІЯ ОКРУГ.

| | Проти бар. | За барами. | Відкинено. |
|---|---|---|---|
| Йорквія | 36 | 19 | 2 |
| Форт Саскечеван А | 45 | 43 | 7 |
| Форт Саскечеван Б | 42 | 59 | 3 |
| Плейсент Вю | 19 | 15 | 1 |
| Болтон | 9 | 23 | — |
| Джозефбурґ | 19 | 31 | 4 |
| Петридж Гілс | 47 | 10 | — |
| Ґул Гоп | 27 | 2 | — |
| Менсвілл | 9 | 31 | 2 |
| Брудергайм | 59 | 89 | 2 |
| Лісдун | 54 | 61 | 2 |
| Лаймстон | 36 | 1 | 2 |
| Лемонт | 100 | 41 | — |
| Львів | 18 | 19 | — |
| Восток | 20 | 119 | — |
| Завале | 15 | 27 | — |
| Папела | 10 | 34 | — |
| Андро | 13 | 83 | 3 |
| Снятин | 8 | 31 | 1 |
| Буковина | 13 | 36 | 1 |
| Кісело | 8 | 16 | — |
| Разом | 607. | 790. | 34. |

Вікторія округ дав 183 голосів більшости за барами.

### 4.) ВІТФОРД ОКРУГ.

| | Проти бари. | За барами. | Відкинено. |
|---|---|---|---|
| Смоки Лейк | 23 | 46 | 3 |
| Пакан | 39 | 33 | — |
| Едванд | 22 | 31 | — |
| Вастейо | 13 | 40 | 2 |
| Айрондел | 18 | 9 | 1 |
| Ера | 9 | 9 | — |
| Стрий | 26 | 19 | 2 |
| Бовілла | 24 | 39 | 2 |
| Шандро | 29 | 74 | — |
| Вітфорд | 8 | 23 | — |
| Боян | 18 | 34 | — |
| Люк | 7 | 31 | — |
| Дуверней | 8 | 39 | — |
| Шепенец | 13 | 26 | — |
| Гарвей Гілл | 22 | 8 | — |
| Сода Лейк | 16 | 16 | 2 |
| Спрінґ Крік | 23 | 10 | — |
| Варвік | 25 | 7 | 3 |
| Ту Гіллс | 20 | 17 | — |
| Ланук | 25 | 15 | 2 |
| Дарґ | 7 | 26 | 2 |
| Дежарлейс | 9 | 31 | 3 |
| Іспас | 11 | 16 | — |
| Разом | 415. | 602. | 22. |

Вітфорд округ дав 187 голосів більшости за барами.

Разом в сих округах було відданих 6185 голосів.

Проти бар 3.270 за барами 2.785. Відкинено 130 голосів.

**Проти бар було 535 голосів більшости!**

**G. E. BUCHANAN**

Адвокат, соліцитор, публичний нотар.

Канцелярия в **Mundare, Alta.**

**EUGENE GUERTIN**

Зінґера машини до шитя якто же ріжні фармерскі знаряди з **J. Deere Plow Co.**

**St. Paul Des Metis, Alberta.**

**Dr. J. BOULANGER**

КІНЧИВ СТУДИЇ В ПАРИЖУ І ЛОНДОНІ.

**Специяліст в венеричних слабостях.**

Офіс і мешкане під числом **125 JASPER AVE. E.**

(коло YALE HOTEL.)

**КІЛЬКА ПРИЧИН**

Чому Ви повинні побирати свій

# Гардвар

товар від нашої фірми:

**НАШІ ЦІНИ УМІРКОВАНІ, НАШ ТОВАР ЧИСТИЙ**

Чесна обслуга.

я штор найлучший в Альберті.

**Ми маємо на складі упряж.**

Також нім де купите, загляньте до нашого складу і перегляньте наш товар.

**GURNEY & ST. GERMAIN**

**VEGREVILLE, ALBERTA.**

# Лист з поля війни.

Галичина, 30 мая 1915.

Перебувши осінь і зиму в околицях славного Ужка, в кінцем марта е. р. я попав у північну частину Буковини. З такої зміни декотрі вояки були дуже раді (між ними і я), бо се їх сторони, де зросли або жили довше. Приємно було видобути ся раз із гір, як з вогкої і студеної пивниці, в тепліїші сторони, де вже снігу не було і весна починала свою чудову роботу. З того часу я волочив ся по ріжних буковиньских селах між Дністром і Прутом, а також в сумежних повітах Галичини, у Городенщині, Снятинщині, в Коломийщині і Косівщині — і про ті сторони хочу тепер написати дещо, очевидно самі такі річи, про котрі вільно писати.

Коли говорити про Буковину між Дністром і Прутом, треба памятати, що там до 9 мая е. р., і коли тоді там було досить зле, то тепер певно погіршило ся. Складає ся так, що на кожду частину нашого краю приходить черга терпіти втрати і муки і що ще не пропало, се пропадає. Очевидно, одна околиця тратить більше, друга меньше але загалом у сім воєннім кадрилю то наперед то в пять, то сюди то туди, мало котра околиця лишає ся ненарушеною. Так до перших днів мая у північній Буковині і в сусідстві я не замітив такої руїни, яку бачив у горах по той і сей бік Ужка. Одно те, що се заможнїйші люди і добра земля, друге те, що тут в осени і в зимі мало було Росіян. Сю частину краю вони зразу досить легко здобули і тільки перейшли, а по тяжкій невдачі під Кирлибабою уже такий майже перелетіли з поворотом аж за Дністер. Не мали коли погосподарити по свойому і головна річ, не мали причини до пімсти, бо не зле їм ту вело ся аж до провесни. Рабували переважно панські і державні маєтки, декотрі двори і корчми попалили; у селян же брали звичайно поживу для себе і коний або купували за півдармо худобу. Не одна господиня нарікала передімною, що шапкарі (себто козаки в кучмах, якісь Туркмени) позабирали їй кури, але сю втрату можна ще переболіти — і люди самі були раді, що на тім „такло ся."

Коли ми сюди прийшли, люди мали що їсти, білий хліб не був новиною, сім яєць продавали за 20 сотиків. Все було дешеве. У такім тяжкім часі вони зовсім не здогадали ся так як на Угорщині, заправити більшу ціну і продавали все як у звичайний час. Але в слід за війском постягали ся наші невідступні перепродавці — і ціни на все зараз незвичайно підвисшили ся, так як би на нас хотіли собі відбити всі втрати, які мали від Росіян. Вийшли на яву ріжні поховані засоби і товари, навіть горівка — і пішов торг як у добрий ярмарок. В Коломиї, Чернівцях і менших місточках зовсім гарно заробляли купці від війска, правили за все ціну, як за рідну маму.

Селяни приймали наше війско з великою радостію, а ще як могли розмовити ся, то тішили ся як діти. В однім селі (я назвав би його, але тепер там Росіяни, то лїпше мовчати) двірник вийшов проти дивізіонера з хлібом і сілю, а селянки, підчас спочинку прибрали всіх їздців і коні квітками і стяжками, мов на весіле. Крім того, що мали доброго в хаті, повиносили їсти і пити, хоч війско має і свого подостатком. Я сам бачив се а подібне бувало в ріжних селах. За те і жовніри, коли була тільки свобідна днина, помагали селянам в поли і зорали богато огородів і нив військовими кіньми. Се були такі образки, що їх забути годі. Там дальше чути армати — се одні вояки відбивають від ворога край, а тут близше при тренах, за горою, за лугом ходить жовнір за плугом і закидує рови та ями, де ґранати жали і де люди вмирали. Такі контрасти бувають на війні, що зворушують до глубини душі... Дещо лишило ся в сих сторонах незоране і незасіяне, але загалом не богато і коли б не посуха, що дуже пошкодила, жнива не були би лихі.

У Тишківцях я бачив подію, що сьвідчила дуже чуло про сердешне відношене наших селян до свого війска. Привезли з побоєвища убитого підпоручника кавалерії, Рудольфа Гохенеґа, братанича славного віденського хірурґа. В осени, на відпустці, оженив ся і на шиї носив медальон з портретом своєї подруги. Погиб за нашу землю коло Кунисовець над Дністром і в Тишківцях був час поховати його по людськи; куля прошила його наскрізь висше серця — сорочка і блюза то були одна калюжа крови. Треба було бачити, як наші селянки вмивали його скровавлене тіло, як плаками мов за рідним, як убирали його у мережану сорочку а инші плели вінки... Сеж був для них чужий чоловік — і стілько сердечности вироявили для него, що глядачеви також на плач збирало ся. Мав похорон з парадою, мов свій знатний громадянин. Добрий наш нарід, в души має богато своєї рідної культури і хоч сей і той не вміє читати, яко чоловік він більше варт від неодного письменного і вченого. Війна дала на се тисячі доказів.

Я розмовляв з селянами і селянками з Крещатика і Давиначки під Заліщиками. На сі два села били наші армати цілих сім тижнів. Були там і наші моздїрі, з котрих ядра, коли падуть роблять таке вражіне, якби поїзд зелізниці падав з неба і розбивав ся на куснї. Очевидно з тих сіл мало яка хата лишила ся. Просто зрозуміти не можна, як селяни сиділи там і декотрі витримали до кінця на місци, як коти, що й пожарища не покидають; а ті, що повтікали, з такою фільософічною байдужностю говорили про свої втрати, що їм можна було завидувати їх рівноваги духа.

Тепер, коли горить боротьба на сім куснику краю, житєві відносини з дня на день стають тяжші. Гроші є, бо наше війско дає тисячам заробляти при дорогах і окопах (по 2 до 3 к. денно) і добре платить за поживу, але рівночасно росте й дорожня і, що найгірше, недостача поживи. Се видко вже в селах від Коломиї до Косова, де ширить ся тиф з голоду і богато людий вмирає; дальше в горах певно є ще гірше. Людям треба же помогти, а тут воєнне діло спиняє поміч — колиб хоч не довго!

О. М.

West Butte, Montana, U. S.

Хвальна Редакціє:

Читаючи ґазети канадийскі і зі Злучених Держав, я переконав ся, що ані одна з усіх не має тої вартости і моральности як ґазета „Канадиець". Кождий чоловік се признасть если уважно перечитає, то переконаєть ся що много а много може научитись.

Отож прошу ласкаво висилайте мені вашу ґазету „Канадиэць" і заразом посилаю передплату 1 дол. Може бути що до Злучених Держав більше коштує, то прошу повідомити мене а я вишлю більше. Рівнож прошу повідомити мене чи маєте руско-анґлійский малий тлумак, такий, в котрім містять ся листи то я сейчас вишлю належитість.

З поважанем
Лукаш Занков.

Від Редакції: Л. Занков, Монтана. Предплату одержали. Дякуємо. Тлумаків не маємо.

**ПАМЯТАЙТЕ,** що одинока ілюстрована часопись в Альберті „КАНАДИЭЦЬ" коштуэ на рік лише 1. дол. або 50 цт. на півроку.
Адреса: THE CANADIAN
10336 - 96 ST. Edmonton, Alberta.

**Dr. W.F. MONKMAN**
ДЕНТИСТ
Офіс в Clements Lmtd. Store
Телеф. 83. VEGREVILLE, Alta.

**ЕДҐАР Д. КРОМП**
АДВОКАТ І ПУБЛИЧНИЙ НОТАР.
Полагоджуэ скоро всі справи. Позичаэ гроші на фарми. Асекуруэ, купуэ і продаэ фарми.
Канцелярия в Lamont, Alta.

**ALEXANDER WILSON**
Адвокат, прокуратор і пуб. нотар.
Пленіпотент The Merchants Bank of Canada.
P. O. Box 96. Vegreville, Alta.
Число телефону 42.

**Dr. B. R. MOONEY**
Лікар і хірург
Число телефону 74.
Fort Saskatchewan, Alberta.

**Dr. JOS. L. HAMMOND**
Лічимо всі хороби.
Говоримо по українськи.
Телефон 51.
Leduc, Alberta.

**W. M. CHARTRES**
Barrister, Solicitor & Notary Public.
Полагоджуэ всі правні справи.
Leduc, Alberta.

**РУСКА БУЧЕРНЯ І ҐРОСЕРНЯ**
Зайдіть, а все там дістанете тано і добре, як: Овочі сьвіже мясо, вудженину і старокраэві ковбаси з чісником.
S. NYCHKA. 10315 -- 96 ST. EDMONTON. ALTA

„Canadian Farmer"
Box 3656

„Канадиець"
Релігійно-моральний
ДВОТИЖДНЕВНИК.
Передплата на рік лише $1.

# Канадиець
THE CANADIAN

„THE CANADIAN"
10336 -- 96 ST.
Edmonton. -- Alberta.
Advertising rates furnished on application.
All kinds of job printing done.

РІК IV. Ч. 17. EDMONTON, 1. OF SEPTEMBER 1915. VOL. IV. No. 17.

Newspapers & Periodicals

## Твердині Ковно, Ново-Ґеорґієвск і Брест Литовске впали.

### БРЕСТЬ-ЛИТОВСКЕ УХОДИЛО ЗА НАЙСИЛЬНІЙШУ ТВЕРДИНЮ НЕ ЛИШЕ В РОСИІ АЛЕ І В ЦІЛІЙ ЕВРОПІ.

### На сербській граници почалась борба наново.

ЛОНДОН, 16. серпня. — Анґлійські офіцири, які повернули з поля битви, і посли анґлійского парляменту ведуть тепер широку аґітацию за введенем закона про примус військової служби.

„Ми потребуємо примусової військової служби для цілого народа, бо лише в сей спосіб удасть ся усунути великі трудности, які ми стрічаємо при вербованю жовнірів і робітників та при виробі оружія і амуниції" — „Ми потребуємо сего закона, щоби додати відваги нашим жовнірам, які стоять тепер в огни і кладуть своє житє в обороні інтересів вітчини. Тимчасом инші сидять безжурно дома і є глухі на всі зазиви вітчини".

ЛОНДОН, 17. серпня. — Міністерство маринарки оголосило нині урядово, що німецька підводна лодка затопила на Еґейськім мори транспортовий корабель „Роял Едвард". Враз з кораблем згинуло понад 1.000 жовнірів. Корабель числив понад 11.000 тон і віз транспорт війска до Дарданелів.

На покладі корабля находило ся 32 офіцирів. 1.350 жовнірів і около 220 людий корабельної залоги. Всего около 602 людий удало ся виратувати.

Корабель зістав затоплений через німецку субмаріну.

БЕРЛІН, 18 серпня. — „Кріпость Ковно над рікою Німеном враз зі всіми своїми фортами находить ся вже від вчера в ночи в руках Німців. притім здобуто більше ніж 400 гармат і величезну скількість воєнних матеріялів, яких наразі навіт в приближеню не дасть ся оцінити.

„Кріпость взяли наші війска приступом помимо дуже сильного опору зі сторони Москалів."

Російська кріпость Ковно є рівночасно столицею ґубернії тої-ж назви. В часі мира числило Ковно около 75.000 мешканців. Ковенську ґубернію замешкують Литвини.

ПЕТРОГРАД, 20 серпня. — Німецькі літаки без перестанку кружляють над Вильною і Белостоком.

**СЕГОРІЧНІ ЖНИВА В АЛЬБЕРТІ В ПОВНІМ РОЗГАРІ.**

Російські власти видали приказ оба міста як найскорше опорожнити. Приказ сповняють мешканці з великим поспіхом. Передівсім ходить о перенесене машин і фабричних уладжень. Весь метал, також і всі дзвони, приказали власти зібрати і вивезти в глиб Росії.

Велике число мешканців опустило добровільно місто, удаючи ся до міст, положених дальше на схід.

### Італійці баґнетами здобувають австрійські шанці і беруть 581 бранців.

РИМ 20. серпня. Італійський ґенеральний штаб видав слідуючий комунікат:

В околиці Тольміно ми розвинули енерґічну офензиву проти горбків Санта Марія і Санта Люція, які домінують над правим берегом Ісонца. По знаменитім приготованю нашої артилерії піхота кинулась з баґнетами до штурму і здобула лінію шанців, яка тягнесь вздовж західних збочів тих горбків. Вороги потерпіли дуже великі страти. Ми взяли в полон 7. офіцирів і 574 жовнірів і здобули 4 машинові карабіни і велику скількість амуниції".

ПАРИЖ, 21. серпня. Французьке міністерство війни видало слідуючий комунікат:

„В ночі на берегах Ойзи велась звичайна артилерійна борба. В Арґонах в околиці Vienne de Chateau прийшло до мінових операцій, а в околиці St. Hubert до борби при помочи ручних ґранатів.

На верху Лінґе Німці понесли великі страти. В шанцях, які ми здобули, знайшли ми цілі копиці трупів".

БЕРЛІН, 21. серпня. — Нині урядово ту оголошено:

„Кріпость Ново Ґеорґієвск, послідна московська оборонна точка в Польщі зістала по завзятій обороні здобута. 20.000 жовнірів і 700 армат і велику скількість воєнних матеріялів. Цілий ґарнізон складав ся з 6-ох ґенералів і 85.000 жовнірів.

Цісар Вільгельм віджав до Ново Ґеорґієвска, щоби особисто зложити подяку вітчини побідникови ґенералови Безелерови і його війскам.

БЕРЛІН, 26 серпня. Австрійско-німецкі війска здобули сильну твердиню Вересте-Литовське, при чім впало в наші руки велика скількість канон і воєнного матеріялу.

## КАНАДА.
### Едмонтон.

Довг міста виносить 24,685.169 долярів.

За 5. день вистави в місті Ед. прийшло доходу 5.497 дол.

До міста приїхало 8 інвалідів 101 реґіменту. Сей реґемент перший виїхав був до війни.

Реґістраційний офіс для чужинців вже замкнено. Число зареґістрованих виносить 3.700 з того є 2.953 Австрияків, 727 Німців і 20 Турків.

За 5 день вистави стріткари в Едмонтоні перевезли сего року 200.986 осіб. Вторік підчас вистави за 5 день перевезли 280.160 осіб.

За 5 день сегорічної вистави зібрала стріткара 9.854.08 цт. вторік 13.574.08 цт. Сего року стріткара мала видатку 9.949.92 цт. вторік 13.689.93 ц. Сегорічний недобір за час вистави виносить 95.74 цт. вторік 165.85 цт.

Канадийці купили більше як 2.000 машинових крісів до війни.

ОТТАВА. Домініяльне правительство думає внести біл до парляменту, після якого оно моглоб продовжати своє урядоване еще кілька літ. Наколиб на сей біл не згодились лїберали, то парлямент буде сейчас розвязаний і вибори відбулибись еще сеї осени.

Королївска комісія видала свій звіт про слідство, яке вела в справі будови Манітобского парляменту, де сказано, що Манітоба була обрабована бувшим правительством на 701.093 дол.

Кремарівскі „Новини" упокоїлись, машини забрала компанія, а менаджери задумують тепер вибратись з Едмонтону на Мондер і перебрати в своє виховане нововиплоджений мондерский „Поступ". Чи і „Поступ" думають они так запропастити як і „Новини"? Здаєсь.